Należytość pocztowa opłacona ryczałtem
Nr. 38 Kraków, sobota 16 lutego 1924 roku Rok II

KURJER WIECZORNY

wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.
Naczelny redaktor: **Konstanty Srokowski**

Redakcja:	Prenumerata	Ceny ogłoszeń	Administracja:
ulica Dunajewskiego Nr. 4 Telefon Nr. 4490 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670	Prenumerata miesięczna bez odnoszenia 5,500.000 Mk, z odnoszeniem lub przesyłką pocztową 6,000.000 Mkp. Zagranicą miesięcznie 12.000.000 Mkp. Cena numeru **250.000 M.**	Ceny ogłoszeń za 1 wiersz milimetrowy: Zwykłe złp. 0·10. — Nadesłane złp. 0·30. Po kronice złp. 0·35. — Na pierwszej stronie. w tekście i między giełdami złp. 0·45. Ogłoszenia zamiejscowe 50% drożej. — Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. — Ceny powyższe obowiązują od dnia zmiany w nagłówku.	**ulica Dunajewskiego Nr. 5** Telefon Nr. 1310 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty. — **1 złoty polski = 1,800.000 Mkp.**

Frank waloryzacyjny na 16-go lutego wynosi 1,800.000 Mkp.

Exposé Macdonalda

Kraków, 15 lutego.

Silne tłumiki pozakładał Ramsay Macdonald na struny swego programu politycznego, kiedy wygłaszał go już nie jako kandydat przy wyborach ani jako przywódca partji robotniczej, oczekujący swojej kolei u steru nawy państwowej, ale jako odpowiedzialny szef rządu, przedstawiając w ubiegły wtorek mocno kompletnej Izbie gmin, dokąd i jakiemi drogami zamierza nawę Wielkiej Brytanji prowadzić.

W zakresie polityki wewnętrznej, podatkowej i socjalnej „stary Ram" okazał wielką ostrożność i wstrzemięźliwość. Strzegł się powiedzieć cokolwiek, coby jego cichych sojuszników liberalnych postawiło w trudnem położeniu. Tem swobodniej i szerzej mówił o zagadnieniach polityki zagranicznej, jakkolwiek także i tutaj w myśl zasady „fortiter in re, suaviter in modo". Pierwszy premier robotniczy jest dumny z tego aktu determinacji, którym było z jego strony tak szybkie i stanowcze uznanie rządu sowieckiego. Uważa ten akt za tak doniosły, że on sam jeden wystarczy, aby w historji Anglji pozostał po rządzie robotniczym głęboki ślad, nawet gdyby rząd ten nazajutrz miał ustąpić miejsca innemu, na co się jednak nie zanosi.

Wobec Francji był Macdonald spokojnie uprzejmym, zapewniając ją, że nie potrzebuje się niczego obawiać ze strony polityki angielskiej. Apelował do wzajemnego zaufania i lojalności, które nie wymagają bynajmniej, aby jedna musiała niewolniczo stąpać śladami drugiej.

Położył ogromny nacisk na Ligę narodów, której idea i wcielająca ją instytucja stanowi kamień węgielny polityki angielskiej, dążącej do pacyfikacji Europy przez wyrównanie sprzeczności, złagodzenie antagonizmów i ograniczenie zbrojeń. Zapowiedział wstąpienie do Ligi Niemiec i Rosji. Dopiero wtedy Liga stanie się instancją dostateczne silną i poważną, aby z jednej strony zabezpieczyć Europie pokój, z drugiej zaś zachęcić Stany Zjednoczone do zmiany stanowiska wobec niej. — Tylko silna i rzeczywiście powszechna Liga zdolna jest rozwiązać problem zabezpieczenia Francji. Dlatego też Francja nie powinna przeciwdziałać wzmocnieniu Ligi. Macdonald przyznał otwarcie, że w chwili, gdy obejmował rządy, sytuacja polityczna w Europie przedstawiała się rozpaczliwie. Antagonizmy i powikłania są tak wielkie, że gdyby nadal miał panować dotychczasowy duch w sferze stosunków międzynarodowych, to nowa wojna światowa byłaby nieuchronną. Premier robotniczy jest jednak dobrej myśli i spodziewa się, że zmiana na lepsze nastąpi szybko.

W Izbie lordów w imieniu rządu w tym samym duchu przemawiał lord Haldane. Pod adresem Francji nawet silniej i dobitniej. Przypomniał on swoją podróż do Berlina w roku 1912, kiedy to zapraszał Niemcy, aby przystępując do kombinacji angielsko-francusko-rosyjskiej przeistoczyły ją z wojennej w pokojową. Bethmann Hollweg uznawał to, był sam niewątpliwie pacyfistą, ale okazał się za słabym wobec swoich generałów i militarystów. Przed popełnieniem podobnego błędu ostrzega teraz lord Haldane Francję. Od niej zależy, czy przygotowująca się kombinacja: Anglja, Niemcy i Rosja zachowa charakter spółki pokojowej, do której należałaby także i Francja, czy też pójdzie swoją własną drogą. Także i Haldane z wielkim naciskiem podniósł, że podstawą polityki angielskiej może być tylko dalsza rozbudowa Ligi narodów i rozbrojenie państw, oparte na jawnych i przez sankcje moralne ze strony samych społeczeństw umocnionych układach.

Niezmiernie charakterystycznem jest, że nie tylko imieniem liberałów lord Grey wyraził dla tego programu aprobatę, lecz nie poskąpił jej także sam lord Curson w imieniu konserwatystów, podnosząc, że także i jego polityki celem było zorganizowanie Europy na zasadzie równouprawnienia zwycięzców i zwyciężonych.

Jednem słowem, program zagraniczny Macdonalda okazał się w głównych swych linjach programem całej Anglji. I ten fakt jest niewątpliwie najważniejszym.

Idem.

Rewolucja w Meksyku

Ekonomiczne tło rewolucji. — Amerykański kapitał i polityka interwencji. — Triumwirat: Obregon, Calles, Huerta. — Faszyzm meksykański. — Protektorat Stanów Zjednoczonych.

Gdy wszystkie rewolucje w Meksyku zwykła była Europa uważać za dzieło Stanów Zjednoczonych, którym ciągłe wrzenie w tym kraju ułatwiłoby urzeczywistnienie planów aneksyjnych, tym razem prasa amerykańska łączy nową rewolucję w Meksyku z interesami angielskiemi i niemieckiemi. Mniemanie to zrodziło się zapewne z faktu, że punktem oparcia ostatniej rewolucji był Veracruz i inne porty w zatoce meksykańskiej, a nie granica północno-amerykańska, co znów nasuwa wniosek, że amunicji dostarczała Europa, nie zaś Stany Zjednoczone. Otóż nie wykluczając możliwości, że rewolucjoniści otrzymywali materjał wojenny także z Europy, jako pewnik przyjąć jednak należy, że Stany Zjednoczone wysyłały do Meksyku okręty z tymsamym ładunkiem. I to właśnie skłoniło prezydenta Coolidge'a do wznowienia dekretem z 7 stycznia zakazu, dotyczącego wywozu amunicji.

Kto zaś był zainteresowany we wznieceniu ostatniej rewolucji, to już siłą logiki nasuwa się z powierzchownej bodaj znajomości stosunków. — Meksyk był do niedawna krajem wielkiej własności, pozostającej w ręku dumnych hiszpańskich hidalgów, ciemiężących olbrzymie masy tubylczego proletarjatu, które przy słabym rozwoju przemysłu, skazane są przeważnie na los bezrobotnych. W takich warunkach wojna jest bądź co bądź chwilowem wyzwoleniem z nędzy.

Przez szereg lat mąż silnej ręki, Porfirio Diaz, potrafił utrzymać w kraju spokój i ład, w czem go popierał kapitalizm amerykański. Z chwilą jednak, gdy Diaz spróbował skonsolidować siły swego ludu, by uchronić kraj od dalszej eksploatacji bogactw ziemnych, kapitalizm zwrócił się przeciw niemu i w r. 1911 doprowadził go do upadku. Od tego czasu Meksyk jest widownią bezustannych rewolucyj.

Lwia część kapitałów zagranicznych, ulokowanych w meksykańskich kopalniach minerałów i nafty, należy do Stanów Zjednoczonych, a drugie dopiero miejsce zajmuje kapitał angielski, gdy inne kraje odgrywają tu rolę zgoła podrzędną. Tem się tłómaczy, że tylko brytyjscy i północno-amerykańscy interesenci protestowali u swych rządów przeciw unarodowieniu skarbów ziemnych Meksyku. Prasa amerykańska przyznawała też otwarcie, że Stany Zjednoczone finansują rewolucje meksykańskie.

Stosunki zaostrzyły się fatalnie w r. 1917, gdyż unarodowienie bogactw ziemnych i plan przymusowego wywłaszczenia obcokrajowców, oznaczały cios dla obcego kapitału.

Rewolucja w r. 1920 oddała władzę w ręce obecnego prezydenta Obregona, oportunistycznego polityka, który za cenę pewnych ustępstw zyskawszy uznanie Stanów Zjednoczonych, utworzył niejako triumwirat, do którego wszedł generał Calles, radykalny socjalista, wielbiciel Lenina i umiarkowany przedstawiciel wielkiej własności i kapitalizmu: de la Huerta. Aż do września u. r. działalność tego triumwiratu, który wprowadził w życie kilka dodatnich reform w dziedzinie społeczno-

gospodarczej, dawała jak najlepsze rękojmie, aż do chwili, gdy generał Calles całkiem niespodzianie złożył godność ministra, zapowiadając swą kandydaturę przy wyborze prezydenta. Ze względu na radykalne poglądy Callesa, kandydatura jego była dla kapitalizmu bardzo niepożądaną, a ponieważ ponowny wybór Obregona niemożliwy jest wobec postanowień konstytucyjnych, więc kapitalizm Stanów Zjednoczonych oświadczył się za Huertą, który też niebawem złożył swój urząd, by móc kandydować na prezydenta.

Prezydent Obregon popierał Callesa, a przeciw Huercie wystąpił z oskarżeniem o sprzeniewierzenie pieniędzy publicznych, na co znów Huerta odpowiedział proklamacją, piętnującą Obregona jako skrytobójcę. W dn. 5 grudnia ogłoszono w Veracruz rewolucję przeciw Obregonowi, do której przyłączyło się odrazu kilku „faszystowskich" generałów, a niebawem ruch rewolucyjny objął 17 stanów Meksyku. Huerty nie popiera jednak żadne z wielkich mocarstw. Anglja ze wszystkich państw europejskich najbardziej zainteresowana w sprawach Meksyku, ma teraz bliższe i ważniejsze troski, a Stany Zjednoczone dowiodły, że są po stronie Obregona.

To stanowisko rządu waszyngtońskiego było poniekąd niespodzianką, gdyż Huerta cieszył się w Stanach Zjednoczonych większem zaufaniem, niż „bolszewik" Calles, którego Obregon wyznaczył jako swego następcę. Zdaje się jednak, że Calles zajął jakieś stanowisko kompromisowe, a lojalność z jaką rząd Obregona wypełnia swe zobowiązania finansowe, umocniła jego wpływy.

Stanowczość i energja interwencji Stanów Zjednoczonych w ostatniej rewolucji, może pociągnąć za sobą skutki bardzo doniosłe. Rewolucjoniści Meksyku wysłali do Waszyngtonu swych przedstawicieli i w niczem nie uchybili swym zobowiązaniom międzynarodowym. Mimo to rząd waszyngtoński ogłosił, że dla utrzymania spokoju w Meksyku, poczuwa się do obowiązku dostarczania Obregonowi amunicji, a odmówienia jej Huercie. A kiedy Huerta ze swemi okrętami wojennemi podjął blokadę portów meksykańskich, Waszyngton wysłał swoje okręty celem udaremnienia blokady.

Stłumienie rewolucji stało się teraz dla Stanów Zjednoczonych sprawą utrzymania ich prestige'u. Twierdzenie rządu waszyngtońskiego, że rewolucja w Meksyku jest odosobnioną akcją kilku podżegaczy, wcale się nie sprawdziło, mimo wrogiego stanowiska Stanów Zjednoczonych, co prawdopodobnie podsyca jeszcze wrzenie rewolucyjne. Cały Meksyk pała bowiem nienawiścią do republiki północno - amerykańskiej. Polityka Coolidge'a potęguje powszechne podejrzenie, że Stany Zjednoczone dążą do objęcia protektoratu nad Ameryką Środkową, celem wykonywania nad nią nadzoru policyjnego.

Djarjusz z dnia 15-go lutego

W Królewcu wpadła policja na ślad spisku, który przygotowywał manifestację i rozruchy uliczne w całych wschodnich Prusach. Przy tej sposobności aresztowano 85 wybitniejszych komunistów pruskich.

Władze francuskie wpadły na ślad wielkiej afery szpiegowskiej.

Min. spraw zagranicznych przedłożyło Sejmowi projekt ustawy o ratyfikacji traktatu handlowego i nawigacyjnego, podpisanego między Polską a Finlandją.

TELEGRAMY

z 15 lutego 1924

Konferencja Bałtycka

PLAN PRAC.

Warszawa. (AW). Wszystkie pisma witają z sympatją zbierający się dziś zjazd ministrów bałtyckich. W kołach politycznych utrzymują, że omawianą będzie kwestja wspólnego działania na terenie Ligi Narodów. Projektowane jest utrzymywanie wspólnego instytutu dla studjów w sprawach proceduralno-organizacyjnych Ligi Narodów. Sprawa rozszerzenia i uzgodnienia działalności biur i Ajentur prasowych będzie również przedmiotem narad. Ze strony Państw Bałtyckich usunięto ostatnio postulat współpracy na terenie legislatywnym.

PRACE KOMISJI EKONOMICZNEJ.

Warszawa. (AW). Komisja ekonomiczna zajmie się przedewszystkiem sprawą konwencji arbitrażowej, oraz sprawami związanemi z ustaleniem wspólnej platformy w stosunkach handlowych z Rosją.

Zapowiedź generalnego strajku bankowców w Wiedniu

Wiedeń, 15 lutego. (W) W pierwszem głosowaniu nad sprawą strajku bankowego 95% opowiedziało się za strajkiem. Komitet akcyjny postanowił przedłużyć dyrekcjom banków termin odpowiedzi na ultimatum do poniedziałku w południe. W razie odrzucenia ultimatum w poniedziałek rozpocznie się strajk urzędników, na razie w Länderbanku, Anglobanku i Nationalbanku. O ile dyrekcje banków nie uwzględnią w ciągu dalszych 24 godzin żądań urzędników strajk bankowców będzie powszechny.

Ambasador niemiecki u Macdonalda

Londyn. (W) Ambasador niemiecki złożył wczoraj wizytę prezydentowi ministrów Macdonaldowi i złożył mu relację o rezultatach studjów komisji ekspertów w Berlinie. Jak słychać w kołach politycznych komisje ekspertów w czasie studjów, czynionych w Berlinie, wypracowały na szeroką skalę zakrojony plan, który przyczyni się nietylko do stabilizacji stosunków finansowych w Niemczech, lecz wywrze również zbawienny wpływ na uzdrowienie stosunków gospodarczych w całej Europie.

GEORGIJ CZERNOW.

LENIN

5

V.

Lenin lubiał powtarzać słowa Napoleona: „On s'engage et puis on voit". W twórczości społecznej potrzeba rozpoczynać śmiało, najlepiej w kilku punktach naraz, aby w razie niepowodzenia w jednym rzecz mimo to szła w drugim, a potem działać wedle okoliczności zgodnie z tem, czego nas tymczasem uczy doświadczenie i praktyka. Nie należy się obawiać popełnienia błędów. Z błędów potrzeba się uczyć. Co się nie udało, to odrzucić, przekształcić lub zacząć na nowo i iść ciągle naprzód drogą prostą, a jeżeli nie można prostą, to krzywą.

Powszechnie przyzwyczajono się uważać Lenina za dogmatyka zakutego i fanatycznego. Tymczasem był on dogmatykiem tylko o tyle, o ile brak własnego genjuszu twórczego zmuszał go do trzymania się jakiejś doktryny i teorji. Raz wybranej przez siebie teorji bronił potem niezłomnie i rozwijał ją z żelazną konsekwencją. Z natury jednak nie był to wcale dogmatyk. Nie umiał znaleźć zadowolenia w systematyce i symetrji ducha twórczego. Natomiast pociągał go nieodparcie sukces na arenie politycznego i rewolucyjnego hazardu, w którym idzie o uchwycenie momentu i rozbicie banku. Dlatego był z przyjemnością eksperymentatorem, empirykiem, graczem wreszcie. Tem tłumaczy się także jego oportunizm, który nie gdzi się nigdy z naturą dogmatyczną. Rozum jego był bardzo pojemny, elastyczny i wynalazczy, jeżeli szło o sposoby i środki praktycznego działania. Był to urodzony niewolnik swojej własnej woli. Wola Lenina przedstawiała w rzeczywistości fenomen psychoenergetyczny niebywałych rozmiarów. Zdaje mi się, że z Leninem zeszedł do grobu najpotężniejszy charakter, jaki wydała rewolucja rosyjska.

Chętnie uważa się Lenina za człowieka pełnego ambicji i żądzy władzy. Tymczasem był on z natury ograniczenie niejako władczą jednostką. Było dla niego psychologiczną niemożliwością wyrzec się przeprowadzenia swojej woli nawet przemocą i gwałtem. Ponieważ sam miał w swojej psychice zawsze dwa razy większy niż normalnie ładunek energji i woli, przeto było dla niego zupełnie naturalnem narzucać tę wolę swemu otoczeniu, jak naturalnem jest dla wielkiego ciała niebieskiego oddziaływać przyciągająco na otaczające go mniejsze, które też wirują dokoła niego i świecą odbiciem jego światła.

Honory jednak nie wywierały na Leninie żadnego wrażenia. A pompa i przepych wszelki były mu wręcz nieznośne. Z natury i przyzwyczajeń plebejusz pozostawał on także po swojm listopadowym tryumfie wiernym sobie, nie zmieniając ani na jotę dotychczasowego swego wiekuiście studenckiego trybu życia.

Wyobraża się sobie Lenina ponurego i okrutnego fanatyka. Okrucieństwo jego było jednak raczej produktem mózgu a nie uczucia, odnosiło się tylko do wrogów jego celów i teorji. Natomiast wobec swoich zwolenników, w stosunku do własnego otoczenia Lenin był uprzejmy, wesoły i dobroduszny jak dobry kolega.. Wszyscy bardziej do niego zbliżeni bolszewicy byli z nim na „ty". Nazwanie „Iljicz" było w sferach bolszewickich stosowane do niego powszechnie nie tylko poza jego plecyma, lecz także w jego obecności.

Tak, Lenin był człowiekiem dobrodusznym. Ale dobroduszność i dobroć to bynajmniej nie synonimy. Wiadomo, że ludzie fizycznie wyjątkowo silni są zarazem także dobroduszni. Dobroduszność ta jest w tym wypadku po prostu wyrazem własnego zadowolenia i poczucia bezpieczeństwa. Jest to dobroduszność wielkiego bernardyńskiego psa w stosunku do ciągnącego go za ogon małego pinczera. W tym samym sensie był Lenin dobrodusznym wobec swoich zwolenników. Co się tyczy jednak tej prawdziwej, głębokiej, szczerej, ludzkiej dobroci, to Lenin uważał ją zapewne za zbyteczną i uciążliwą słabość natury ludzkiej. To jego zapatrywanie objawiało się między innemi w tem, że ile razy chciał któregoś z socjalistycznych swoich przeciwników mocno zmyślać, to wśród różnych określeń, których w tym celu używał, nie brakowało nigdy określenia „dobry człowiek", co w jego języku znaczyło: mazga, niedołęga, nieledwie idjota. (C. d. n.)

Oblężenie i wymordowanie grupy separatystów

Pirmasens. Wczoraj koło godz. 11 przed południem przed budynkiem rządowym, w którym odbywało się zebranie separatystów, zgromadził się olbrzymi tłum ludności i zaczął oblegać budynek. Separatyści zabarykadowali się. Wieczorem oddział Seilbstschutzu rozpoczął szturm do gmachu, jednakże wobec zabarykadowania wejścia, nie można było wedrzeć się do wnętrza. Sprowadzono straż ogniową, ale i jej akcja nie dała rezultatów. Wobec tego tłum oblał budynek benzyną i podpalił go. Gdy część gmachu stanęła w płomieniach, separatyści usiłowali wyjść. W międzyczasie kilku atakujących dostało się do środka budynku, gdzie wywiązała się walka. Separatyści, którzy opuścili budynek, zostali przez tłum wymordowani. Wśród nich znajdował się także komisarz rządu Schaab. Podczas walk pod budynkiem zabito 17 osób, między nimi 14 separatystów.

Pirmasens. Według ostatnich wiadomości, podczas wczorajszych walk zostało zabitych 40 separatystów i 3 osoby cywilne. 10 osób odniosło rany. Wysoka komisja międzysojusznicza ogłosiła stan oblężenia i nakazała rozwiązanie wszystkich stowarzyszeń gimnastycznych w Pirmasens. Delegat Wysokiej komisji międzysojuszniczej przedsięwziął specjalne środki, normujące ruch nocny i automobilowy. W zarządzeniach tych delegat komisji liczy się z interesami ekonomicznemi ludności.

Krwawe starcia komunistów z policją w Szczecinie

Berlin. (W) Wczoraj przyszło w Szczecinie do krwawych starć pomiędzy komunistami a policją. Komuniści usiłowali na Wulkanstrasse przedrzeć kordon policji, przyczem strzelali do policji, raniąc ciężko jednego żołnierza. Policja dała salwę do komunistów. 1 komunista nieznanego nazwiska został zabity, kilkudziesięciu odniosło zranienia.

Pożyczka japońska pokryta w ciągu 1 dnia

Londyn. Wielka 6-procentowa japońska pożyczka w Londynie, na którą otwarto wczoraj popołudniu subskrycję, **pokryta została dzisiaj przed południem.**

(„Kurjer Wieczorny" przyniósł przed kilku dniami pierwszy wiadomość o tej pożyczce, która stanowi **największą operację kredytową** od czasu zakończenia wojny. Chodzi o sumę 25 miljonów funtów szterlingów, subskrybowanych w Anglji i taką samą sumę, którą ma subskrybować Ameryka).

Z angielskiej Izby gmin

Londyn. (W) Na wczorajszem posiedzeniu Izby gmin w dyskusji nad deklaracją programową Macdonalda przemawiał między innymi Chamberlain, atakując rząd robotniczy. W odpowiedzi na zarzuty Chamberlaina oświadczył Macdonald, że rząd Labour party nie pozostałby ani minuty dłużej u steru, gdyby nie miał pełnego zaufania Izby gmin, Po mowie Macdonalda zabrał głos kanclerz skarbu Snowden, który przedstawił finansowe plany rządu.

Grecja na rozdrożu

Ateny. (W). Prasa rojalistyczna donosi, **że** 50 konserwatywnych deputowanych zwróciło się do rządu z wezwaniem, aby na zgromadzeniu narodowem proklamował bezwłocznie przywrócenie dynastji. Nie ulega jednak wątpliwości, że w Grecji weźmie górę akcja republikanów. Jak słychać w kołach politycznych proklamacja republiki jest kwestją tygodni, a nawet dni. Premier Kafandaris oświadczył na ostatniem zgromadzeniu narodowem, że raczej ustąpi wraz z całym rządem, a nie zaniecha programu politycznego Venizelosa, polegającego na zabezpieczeniu swobodnego plebiscytu w sprawie przyszłej formy państwa w Grecji. Organ rządowy „Atnos" konstatuje, że za formą republiki opowiedział się również regent.

Rokowania francusko-rosyjskie

Paryż, (K). „Echo de Paris" twierdzi, że odnosi się wrażenie, iż w ostatnich czasach próbowano rozpocząć bezpośrednie rokowania **francusko-rosyjske,** wyniki jednak osiągnięte do tej chwili, są **negatywne.**

Dzień dobry!

Tańcowała Marka z Frankiem,
Gdy spotkała go przed bankiem,
Korona się dziwowała,
Że ta Marka taka mała —
Jak gra dolar — tańczy Marka,
Złoty polski na to sarka!

KRONIKA

Kraków, 15 lutego

CO BYŁO NA DZISIEJSZYM TARGU. Targ dzisiejszy mimo wielkich śniegów, utrudniających dowóz, odznaczał się wielkim dowozem i był dosyć ożywiony. — Ceny uległy lekkiej zwyżce, szczególnie w cenach zboża ujawniła się tendencja zwyżkowa. Płacono za 1 litr mleka zbieranego 400—430 tys., niezbieranego 450 do 500 tys., śmietany słodkiej 700—800 tys., kwaśnej 1.200 do 1.500 tys., 1 kg masła 6—$6\frac{1}{2}$ milj., sera 1.400—1.500 tys., jaja za sztukę 180—200 tys.

Ceny jarzyn: 1 kg ziemniaków 250—300 tys., 1 kg buraków 250—350 tys., marchwi 300—400 tys., cebuli 350—400 tys., kapusta za główkę 400—1.000 tys.

Ceny drobiu: kura 6—12 miljonów, kaczka 8—12 miljonów, gęś 15—25 miljonów, indyk 18—25 miljonów, zając 7—8 miljonów.

Dowóz zboża i paszy obfity. Siano na Kleparzu detalicznie 18—20 miljonów, koniczyna 20—22 miljony, słoma żytnia 11—12 miljonów. Ceny zboża: 100 kg pszenicy 42—43 miljony, żyta 27—28, jęczmienia 26—28, browarnianego 28—30, owies 25—27, otręby żytnie $14\frac{1}{2}$ do 15, pszenne 16—17, siekanka 45, pęcak 43, za mąkę żytnią 70% miejscową 47—48, poznańską 50—51, pszenną 50% 77—80.

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW KSIĄŻKI. Licytacja T. M. K. odbędzie się w sobotę dnia 16 bm. o g. 6 wieczór w sali gotyckiej pod księgarnią Gebethnera w Rynku gł. Wstęp dla gości wolny.

Sekretarjat T. M. K. (ul. Smoleńska nr 9 II p.) przyjmuje codziennie w godzinach urzędowych od 5-ej do 6-ej książki, sztychy, oraz zgłoszenia na licytacje całych księgozbiorów.

Posiedzenia Komisji rzeczoznawców odbywają się w każdy wtorek o godz. 6 wieczór w lokalu Sekret. T. M. K.

W najbliższym czasie ukaże się w druku czasopismo „Exlibris", organ Tow. Miłośników Książki, pod redakcją K. Piekarskiego.

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW ZACHODNIEJ MAŁOPOLSKI. Dnia 17 bm., w niedzielę o godz. 4 popołudniu odbędzie się w wielkiej sali obrad Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie, doroczne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłowców zachodniej Małopolski z następującym porządkiem dziennym: Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia, sprawozdanie Dyrekcji, Sprawozdanie Komisji rewizyjnej i uchwalenie absolutorjum, uchwalenie budżetu na rok 1924, zmiana statutu, wybory do Wydziału i Komisji rewizyjnej, wnioski i interpelacje. Zgromadzenie zakończy odczyt p. Dra Rogera Battaglji: Przemysł wobec przesilenia. Uprasza wszystkich Członków o stanowcze przybycie. W razie nieobecności statutem przepisanej liczby Członków odbędzie się pół godziny później Walne Zgromadzenie bez względu na ilość Członków.

Z KLUBU SPOŁECZNEGO. Zapowiedziany w ub. tygodniu odczyt prof. U. J. Tadeusza Kowalskiego p. t. „Wrażania z Turcji" odbędzie się w najbliższą sobotę dnia 16 bm. o godz. 8 wieczór w lokalu Klubu.

KONCERT P. ANNNY KALINOWSKIEJ I P. MELI FELIKSOWEJ. Dnia 18 bm. w poniedziałek o godz. 8 wieczór w sali Starego Teatru" odbędzie się koncert p. Anny Kalinowskiej, głośnej śpiewaczki scen zagranicznych, która tryumfowała we Włoszech. Francji Hiszpanji i Grecji.

P. Anna Kalinowska, jak zagraniczne dzienniki donoszą, posiada głos fenomenalnie piękny, bujnie koloraturowy.

Druga koncertantka pianistka p. Mela Neuger Feliksowa była uczenicą prof. Leszetyckiego, która po sukcesach koncertowych w Wiedniu, Monachium, Monte Carlo, Włoszech itd. powróciła niedawno do kraju, obejmie drugą część koncertu. Komitet ten powinien obudzić ogólne zainteresowanie.

DALSZE NOCE NIPPONU w najbliższą sobotę stale odbywać się będą na tle niezmienionych dekoracji japońskich.

ORYGINALNA ZGUBA. Ojciec przeor Kajetan Matyszek ze szpitala Bonifratrów doniósł o zaginięciu woźnicy z końmi i wozem, naladowanym 11 workami zboża, który wyjechał o 4 popoł. wczoraj na dworzec towarowy i do późnego wieczora nie wrócił.

ZNALEZIONE KONIE. Przez urząd akcyzowy na ul. Wielickiej zostały zatrzymane trzy konie niewiadomego właściciela, które zostały umieszczone do czasu zgłoszania się właściciela w Zakładzie czyszczenia miasta.

ZA NIELEGALNY WYWÓZ WĘDLIN zostały aresztowane na tut. dworcu kolejowym Bujakowska Helena i Ciepielowska Kazimiera.

KRADZIEŻE. Schai Mullerowi skradziono większą ilość zabitych gęsi.

— Abrahamowi Spinglowi z Proszowic powiat Miechów skradziono futro z kołnierzem wartości miljarda marek.

— Aresztowano Olgę Korcylównę za kradzież bielizny na szkodę Juljusza Rothenberga, urzędnika kolejowego, zam. przy ul. Arjańskiej.

— W dniu 5 bm. w godzinach południowych włamano się do „Szatni" przy ul. Sławkowskiej l. 14 i skradziono 338 metr. płótna białego i kolorowego, 8 metrów szewiotu granatowego, 4 pary trzewików, 4 pary skóry małpy i motorek elektryczny o sile $\frac{1}{4}$ kp.

Komunikaty teatralne i koncertowe

„ŚWIERSZCZ ZA KOMINEM". Dzisiaj, jutro i w niedzielę wieczór powtarza teatr im. Słowackiego swą najnowszą premjerę Dickensonowskiego „Świerszcza za kominem", który stał się wielkim sukcesem b. repertuaru. Urocza bajka Dickensa ma przed sobą na naszej scenie długi ciąg przedstawień. Dzisiaj gra w „Świerszczu" obsada premjerowa, jutro w roli Mary Pinibinygl występuje p. Lubieńska, zaś Bertę Plemmer gra p. Sokolska.

W niedzielę po południu po raz pierwszy po cenach popularnych „Sen nocy letniej" wyjątkowo o godz. 3.

Najbliższą nowością repertuaru będzie 3-aktowa komedja Ludw. Pirandelli'a „Rozkosz uczciwości", w której obok p. Jednowskiego w rolach głównych występują pp.: Kosmowska, Żmijewska, Bracki, Burnatowicz, Kawczyński i Białoszczyński.

Premjera „Rozkoszy uczciwości" we środę 20 b. m. Kasa sprzedaje już od dzisiaj bilety według zgłoszeń w księgarni A. Krzyżanowskiego. Abonament premjerowy, jak i na drugie przedstawienia przesunięto na czwartek 21 i piątek 22 bm., zachowując środowe przedstawienie dla bardzo licznie zgłoszonych gości jubileuszowych.

JUBILEUSZ P. MARJANA JEDNOWSKIEGO. Zamówione w księgarni S. A. Krzyżanowskiego bilety na środę 20 bm. należy odebrać w kasie teatru najpóźniej do poniedziałku 18 bm. Wszelkie zgłoszenia i po informacje należy się zgłaszać do księgarni S. A. Krzyżanowski do poniedziałku 18 bm.

Z TEATRU BAGATELA. Dziś aż do poniedziałku „Chimery". IV rewja karnawałowa ukaże się w sobotę i niedzielę o 11 wieczór. W sobotę i niedzielę po poł. „Prawda w winie".

OPERETKA. Dziś w piątek teatr zamknięty. Jutro w sobotę „Katja tancerka" z pp. Rynas, Zimajer, Jaśkówną, Karasińskim, Ostrowskim, Laskowskim, Bojnarowskim w głównych rolach. W niedzielę po poł. krotochwila ze śpiewami St. Turskiego p. t. „Wojna z babami" z pp. Stróżyńską, Kosińską, Rapacką, Jaśkówną, Szafrańcówną, Rewerą-Rewskim, Karasińskim, Steczką, Opolskim, Bojnarowskim w głównych rolach, wieczorem „Księżniczka czardasza" z pp. Czerniawską, Wesołowskim, Kozłowską, Sempolińskim, Zimajer, Rewerą-Rewskim i Karasińskim.

Z SALI KONCERTOWEJ. W poniedziałek 18 bm. o godzinie 8 wieczór odbędzie się w sali Starego Teatru koncert p. Anny Kalinowskiej, śpiewaczki scen zagranicznych. Znana pianistka p. Mela Neuger-Felixowa, była uczenica prof. Leszetyckiego, obejmie drugą część koncertu.

REPERTUAR

TEATR IM. JULJUSZA SŁOWACKIEGO.
Początek o godz. 7·30.

Piątek: „Swierszcz za kominem".
Sobota: „Swierszcz za kominem"

TEATR „BAGATELA".
Początek o godz. 8.

Piątek: „Chimery"
Sobota popołudniu: „Prawda w winie (ceny zniżone)
Sobota wieczór: „Chimery"
Sobota wieczór o godz. 11: Nowa rewja karnawałowa

MIEJSKI TEATR „OPERETKA".
Początek o godz. [illegible]

Piątek: Teatr zamknięty
Sobota; „Katja tancerka"

CO GRAJĄ DZISIAJ W KINIE?

Uciecha: „Oliver Twist" (Jackie Coogan)
Wanda: „Prawo do szczęścia".
Nowości: „Błędne ognie"
Sztuka: „Romans księżniczki de Valois".
Warszawa: „Indyjski grobowiec".
Reduta: „Syn szatana"
Promień: „Marja Antonina"
Zachęta: „Sanin z Lya Marą".

Z KRAJU

FRANCUSKIE ODZNACZENIA. Warszawa. (AW). Francuskie Ministerstwo Rolnictwa zawiadomiło o mianowaniu komandorem orderu du Merite Agricole Alfreda Chłapowskiego, Marjana Kiniorskiego oficerem tegoż orderu Stefana Królikowskiego, naczelnika wydziału Ministerstwa rolnictwa.

WYROK W SPRAWIE DR. SADOWSKIEJ. Warszawa. (AW). Wyrok w sprawie Dr. Sadowskiej, przeciwko redaktorowi i wydawcy „Ekspresu Porannego" ogłoszonym będzie dziś w południe.

ŻĄDANIA WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI. Warszawa. (AW). Zjazd właścicieli nieruchomości publikuje w „Kurjerze Warszawskim" list otwarty do posłów sejmowych, wzywający do nie uchwalenia ustawy o ochronie lokatorów.

Z SEJMU ŚLĄSKIEGO. Katowice (AW). Na ostatniem posiedzeniu Sejmu śląskiego przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu projekt komisji mieszkaniowej w myśl których czynsze mieszkalne w województwie śląskiem mają od 1 lutego wynosić 20% czynszów przedwojennych dla mieszkań prywatnych, a 50% dla lokalów handlowych i przemysłowych. Przyczem 105 złotowych. **Komorne płatne będzie w markach polskich według franka złotego w dniu płatności komornego.**

UZNANIE GDAŃSKA. Gdańsk (AW). Tutejsze koła miarodajne z największem uznaniem wyrażają się o akcji sanacyjnej ministra Grabskiego, jedynie dzięki skutecznym zarządzeniom sanacyjnym polskiego ministra skarbu, gdańsk wydostał się z groźnego kryzysu gospodarczego. Wstrzymanie druku marek oraz stabilizacji marki polskiej wywarła w sferach nawet niezbyt przychylnych dla Polski, **jak najlepsze wrażenie,** rodząc przekonanie, że tym razem Polska znalazła się na drodze prowadzącej do ostatecznej i trwałej poprawy. Ogólne przygnębienie tutejszych sfer kupieckich znika wraz z postępami sanacji skrabu polskiego, która daje możność przywrócenia tutejszemu życiu gospodarczemu dawnego tętna.

ZE SPORTU

SZERMIERKA POLSKA NA OLIMPJADZIE W PARYŻU. Sekcja Szermiercza A. Z. S. otrzymała niedawno wiadomość, że wbrew krążącym w świecie sportowym pogłoskom — szermierka polska będzie jednak reprezentowaną na Ig. Olimp. w czerwcu br. w Paryżu. Wiadomość ta jest nader ważną dla S. S. A. Z. S., której członkowie mają znaczne szanse wystąpienia w barwach polskich na zawodach Olimpijskich. Celem uzyskania funduszu na cel powyższy, wyłonił się z A. Z. S. oraz z wojskowości specjalny komitet, który rozpoczyna swą działalność urządzeniem wielkiej reduty Szermierzy w d. 23 lutego br. w salach Starego Teatru. Szermierka jest, jak wiadomo, sportem ludzi zamożnych. Jest ona dosyć kosztowną i z tej przyczyny trudną do spopularyzowania. Dzięki atoli ruchliwości i inicjatywie S. S. A. Z. S. oraz wydatnej pomocy ze strony władz wojskowych — stała się ona dostępną również i dla młodzieży ze sfer średnio zamożnych. Obecnie w S. S. A. Z. S. dbywa się w całej pełni trening szermierzy do turnieju o mistrzostwo Polski, które to zawody zadecydują o składzie polskiej drużyny szermierczej na Olimpjadzie. Mamy nadzieję, że szermierze nasi poprawią wyniki polskie na Olimpjadzie, oraz, że do tego przyczyni się również nasza publiczność, spiesząc tłumnie na redutę, która ma wszelkie widoki powiększyć szereg najpopularniejszych, a zarazem najwykwintniejszych zabaw w bieżącym karnawale.

OLIMPJADA PARYSKA. Program olimpjady paryskiej jest już ustalony. Jedynie terminy zawodów footballowych i rugby będą podane później. Rozkład zawodów poszczególnych gałęzi sportu przedstawia się następująco: 5—13 lipca zawody lekkoatletyczne w Colombes, 26—27 lipca wyścigi kolarskie w Cincennes, 17—24 lipca w Cincennes ćwiczenia gimnastyczne, 21—24 lipca ciężka atletyka w Colombes, 28 czerwca do 11 lipca szermierka, 15—20 lipca mecze bokserskie w Paryżu, 21—29 czerwca strzelanie do tarcz w Chalons sur Marne i w Reims, 2—10 lipca strzelanie polowe w Issy les Moutcineaux i 13—20 lipca tennis w Colombes.

DR HŁADIJ MICHAŁ został wybrany lekarzem związkowym KZOPN.

MISTRZOSTWO AUSTRJI w jeździe na nartach na rok 1924 zdobył Buchbenger na zawodach narciarskich w Karyntji.

NA TRYBUNIE w stadjonie paryskim znajduje się 50000 miejsc siedzących z tego już zamówiono 2000. Anglja i Ameryka zarezerwowały po 5000, Włochy i Szwecja po 1000.

Ze świata złudy

Kinoteart „REDUTA" — „SYN SZATANA".

Nasze zdobycze na polu kinematografji są jeszcze niestety bardzo szczupłe. Nie mamy jeszcze ani aktorów, ani przedsiębiorców, nie nauczyliśmy się jeszcze techniki kinematograficznej zachodu. — Film polski więc jest niedoskonały — mimo to dla nas tak miły i sympatyczny.

„Syn Szatana" jest polskim filmem medyjunistycznym — **pierwszym** polskim filmem medjunistycznym. Jest on odtworzony przez artystów warszawskich „Reduty" pochodzi z wytwórni „Meteor". Scenarjusz jego jest bardzo naiwny i niedociągnięty, za to gra, na ogół biorąc, do wytrzymania a zdjęcia i strona dekoratywna bardzo dobre. „Syn Szatana", czy dlatego iż jest filmem o tak fascynującym tytule, czy też dlatego, że jest filmem polskim ma powodzenie. Przyznajemy, że zasłużone, mimo pewne braki nie można tego filmu nazwać złym. Kinu „Reducie" należy się pełne uznanie za zapoznanie nas z tym polskim filmem — uznanie to wyraża zresztą i sama publiczność — o ile wiem Krakowianie uchodzą za znawców kina — wypełniając salę „Reduty" do ostatniego miejsca. **(rd.)**

ZE ŚWIATA

PROCES POLITYCZNY W MOSKWIE. Moskwa. (AW). W najbliższych dniach odbędzie się w Moskwie proces przeciwko Krasnoscekowowi, byłemu przewodniczącemu Dalekiego Wschodu, późniejszemu dyrektorowi Banku przemysłowego w Moskwie. Proces ma przedewszystkiem podłoże polityczne, gdyż oskarżonemu zarzuca się dyskredytowanie rządu sowieckiego, jak również używanie swoich wpływów dla korzyści materjalnej swojej i swojej rodziny. Krasnoscekow oskarżony jest prócz tego o szereg malwersacyj.

PETERSBURG — REWEL — PETERSBURG — RYGA. Moskwa. (AW). Ukończono w Petersburgu obrady konferencji kolejowej **rosyjsko-łotewsko-estońskiej.** W wyniku obrad postanowiono zaprowadzić bezpośrednią komunikację między **Petersburgiem i Rewlem oraz Petersburgiem i Rygą.** Uzgodniono także kwestję wymiany wagonów między zainteresowanemi państwami oraz rozszerzono prawa przejścia wagonów na terytorjum państwa umownego.

O ułatwienia zapisów na akcje Banku Polskiego

(—) Jak już wiadomo z krótkich doniesień telegraficznych premjer Grabski poinformował onegdaj przedstawicieli Związku Banków, że w celu ułatwienia subskrypcji osobom nie posiadającym walut i złota Min. Skarbu w dniach najbliższych zezwoli wszystkim bankom dewizowym na sprzedaż walut obcych z własnych zapasów banku za marki w wysokości 10 akcji na osobę. Jeżeli ktoś zechce nabyć więcej akcyj do wysokości 100 sztuk, bank będzie mógł połowę potrzebnej sumy walut obcych sprzedać za marki pod warunkiem, że druga połowa zgłoszonej ilości akcyj będzie nabyta za złoto. Sprzedanych w ten sposób walut obcych nie wolno będzie oddać do rąk klijentom banku, lecz bank będzie musiał przekazać je bezpośrednio komitetowi Banku Polskiego. Całą ilość potrzebnych na ten cel walut obcych bank będzie obowiązany pokrywać z własnych zapasów, względnie z wolnego rynku bez uciekania się do pomocy PKKP.

Banki będą obowiązane korzystać z danego im zezwolenia sprzedawania walut obcych na marki na zakup akcyj Banku Polskiego tylko w okresie spokoju giełdowego, t. j. w okresach kiedy podaż walut obcych przewyższać będzie ich zapotrzebowanie. Gdyby podaż walut obcych chwilowo była mniejsza niż popyt na nie, wówczas sprzedaż ta automatycznie byłaby wstrzymana.

Przy spokojnej nawet i rzeczowej ocenie intencji rządu, zmierzające i— jakby się zdawało — do ułatwień zapisów na akcje Banku Polskiego dla szerokich sfer subskrybentów niepodobna powstrzymać się od uwagi, że ułatwienia w takiej mierze i zakresie, w jakim proponuje je rząd chybiają w zupełności zamierzonego celu. Proponowane przez rząd ułatwienia nie sięgają nawet granicy normalnych ułatwień fakturowych.

Ułatwienie polegające na zezwoleniu sprzedaży przez banki walut do wysokości 10 akcyj są nieprawdopodobnie za małe i nie odpowiadające celowi. Podobnie przepis, że w razie subskrypcji 100 akcyj można uzyskać 50 prc. walut a resztę należy złożyć w złocie, jest połowiczny i zmuszałby chętnych do kupna takiej ilości akcyj do wejścia na drogę niezupełnie legalnego nabywania złota a zatem nie licujące zgoła z powagą całej akcji. Przepis, że banki sprzedawane na cel zapisów na akcje Banku Emisyjnego waluty pokrywać mają z własnych zapasów, lub ze źródeł prywatnych a nie z PKKP. nasuwa zresztą uwagę, że sfery gospodarcze w Małopolsce nigdy nie korzystały z przydziału dewiz PKKP., co było prawie wyłącznym przywilejem przemysłu i handlu Kongresówki, zarabiającego na tym przydziale miljardowe kwoty.

Tworzenie Banku emisyjnego i narodziny zdrowego pieniądza, to problemy zbyt doniosłe i ważkie, aby załatwiać się z niemi przy pomocy półśrodków. Obawy, że warunek subskrybowania akcyj Banku Polskiego w obcej walucie lub złocie utrudni w wysokim stopniu udział jaknajszerszych sfer społeczeństwa w zapisach, sprawdziły się w zupełności i jak to od kilku dni możemy zaobserwować udział szerokiej publiczności w subskrypcji jest nikły. Spopularyzować myśl masowej subskrypcji można jedynie przez zastosowanie daleko idących ułatwień. Zdziwienie zatem musi wywołać fakt, że nawet wniosek tak poważnej instytucji, jaką jest krakowska Izba handlowa i przemysłowa, aby przynajmniej na czas subskrypcji zwolnić całkowicie na ten cel obrót walutami nie znalazł posłuchu u rządu. Zwolnienie obrotu dewizami na czas zapisów akcyj Banku Polskiego jest koniecznością i odpowiadałoby doniosłości i celowi zanicjowanej akcji stworzenia na gruncie uzdrowionych finansów Baku Emisyjnego.

Kronika gospodarcza

OBNIŻKA PODATKU WĘGŁOWEGO. Na mocy rozporządzenia ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu z dnia 12 bm. obniżony został podatek od węgla. Podatek ten obniżono w sposób następujący:

1) Dla węgla kamiennego z kopalń Zagł. Górnośląskiego na 15 prc. wartości, względnie ceny węgla.

2) Dla węgla kam. z kopalń Zagł. Dąbrowskiego jako to: Feliks, Ignacy, Jadwiga, Jerz, Juljusz Kazimierz, Koszelów, Paryż, Modrzejów, Reden, Antoni, Czeladź, Grodziec II, hr. Renard, Jowisz, Saturn, Wiktor, na 12.5 prc. wartości, względnie ceny węgla.

3) Dla węgla kamiennego z kopalń Piłsudski i Kościuszko, zagł. Krakowskiego na 8 prc. wartości, względnie ceny węgla.

4) Dla kopalń węgla kam. z wszelkich innych kopalń zagł. krakowskiego oraz Silesia na Śląsku Ciesz. 3 prc. wartości, względnie ceny węgla.

CENY WĘGLA GÓRNOŚLĄSKIEGO BĘDĄ ZNIŻONE O DALSZYCH 10 prc. Po zniżeniu podatków i zastosowaniu ulg celnych kryzys węglowy, który bardzo ujemnie wpłynął na stan naszego przemysłu, już zaczyna przemijać. Oto, jak się dowiadujemy, po zastosowaniu w ostatnch dniach obniżenia ceny węgla górnośląskiego o 30 prc. od dnia 15 ltego cennik węglowy ma być obniżony o nowe 10 prc. Należy przypuszczać, że zniżka ta wpłynie również i na konjunktury węglowe Zagłębia Dąbrowskiego.

OPIEKA RZĄDU NAD PRZEMYSŁEM. Minister przemysłu i handlu wydał zarządzenie, aby wszystkie urzędowe wnioski o charakterze ustawodawczym nadpływające z innych ministerstw do opracowania przez Ministerstwo przemysłu i handlu, były konsultowane w kontakcie z przedstawicielami sfer gospodarczych. Zarządznie to ma na celu uregulowanie i sprawne zorganizowanie opieki rządowej nad potrzebami przemysłu krajowego.

EKSPORT POLSKIEGO PRZEMYSŁU PRZĘDZALNICZEGO (Mor). W pierwszej połowie r. 1923 wywieziono tkanin do Rumunji 3.273 ton, do Austrji 1.025 ton, do Niemiec 582 ton, do Rosji 100 ton.

WSTRZYMANIE EKSPLOATACJI (Mor). Towarzystwo Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza wstrzymały eksploatację rudy żelaznej w szybach „Kamila" Rudniki" i „Artur". Trzystu robotników zwolniono. Wspomniane kopalnie należą do nowo założonych.

(r) **WALORYZACJA PŁAC W PRZEMYŚLE DRUKARSKIM.** Związek Zakładów Graficznych i Wydawniczych zawarł z organizacją drukarzy umowę, normującą płace drukarskie od 1 lutego br. w złotych polskich według czwartkowego kursu franka waloryzacyjnego. W myśl nowej taryfy otrzymuje zecer, liczący ponad 24 lata, zatrudniony w drukarni w Poznaniu tygodniowo **39.56 złotych polskich.** Przed wojną otrzymywał tygodniowo 30.94 marek. Po przeliczeniu na frank przedwojenny (1 frank równy 81 fenigom), otrzymamy 38.20 franków. Obecny zatem cennik **przekroczył waloryzację złotą o 1.36 złotych, czyli 3.56 procent.**

WYSTAWA PRZEMYSŁU POLSKIEGO W GDAŃSKU (Mor). W najbliższym czasie rozpoczęte będą prace przygotowawcze dla organizacji wystawy wzorów przemysłu polskiego w Gdańsku.

WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Waloryzacja marki

Kraków, 15 lutego.

Przed kilku dniami rząd wysunął projekt waloryzacji marki polskiej, to jest ustalenie jej relacji złotowej i zasięgnął w tej sprawie opinji przedstawicieli sfer gospodarczych i teoretyków. Sprawa ta była przedmiotem obrad ostatniego posiedzenia Rady finansowej. Przeważała opinja wypowiadająca się przeciwko waloryzacji marki, względnie uznająca waloryzację taką za przedwczesną. Jest to sprawa doniosła, zajmująca poważne miejsce w planie sanacyjnym.

Emisja złotych przez Bank Polski jest sprawą wciąż jeszcze odległą, w najlepszym razie może ona nastąpić dopiero z końcem maja b. r. W tym okresie przejściowym niesłychanie ważnem dla dzieła sanacji jest faktyczne ustabilizowanie marki. Wiemy wszyscy, jak potężnym psychologicznie czynnikiem jest w kraju nękanym przez długotrwałą inflację kurs dolara. Zahamowanie dalszego spadku marki, tembardziej zaś jej zwyżka stwarza odrazu atmosferę wiary w dzieło sanacji — co jest potężnym kapitałem sanacyjnym. Gdyby natomiast stabilizacja marki nie dała się przeprowadzić — kapitał ten byłby stracony.

Nie zapominajmy przytem, że luki budżetowe, wedle planu sanacyjnego rządu, mają być w wielkiej mierze zapełnione kredytem wewnętrznym — bonami złotemi; bonami podatkowemi, obligacjami kolejowemi, premjową pożyczką dolarową. W planie sanacyjnym jedynie poważną siłę realną stanowi druga zaliczka na podatek majątkowy, która wyczerpuje — już po uwzględnieniu nowo wydanych rozporządzeń ulgowych — conajmniej 40 prc. kontyngentu podatku majątkowego rozłożonego w ustawie na lata 1924, 1925, 1926. Poza tą jedyną siłą realną plan sanacyjny opiera się na tak nieuchwytnym i nieobliczalnym czynniku, jak atmosfera wiary w dzieło sanacji. Na zaufaniu bowiem opiera się możność eksploatacji kredytu wewnętrznego, zebrania kapitału dla Banku Polskiego oraz stabilizacja marki.

Wiemy, że eksploatacja kredytu wewnętrznego po smutnych doświadczeniach dotychczasowych z kredytem publicznym, bez atmosfery pełnego zaufania i wiary nieda się pomyśleć.

To samo odnosi się do powodzenia subskrypcji na akcje Banku Polskiego.

Również i stabilizacja waluty papierowej przy ciągle wzrastających ilościach pieniądza, bez powrotnej fali pełnego zaufania nie da się przeprowadzić — o ile nie rozporządza się wielkim zasobem dewiz. Gdy w grudniu r. u. nasz obieg pieniężny marek w przeliczeniu na dolary wynosił 10 miljonów, obecnie wedle bilansu PKKP. z 31-go stycznia 1924 r. przekracza już sumę 33 miljonow dolarów. Jeżeliby nawet przyjąć że wskutek naciśnięcia śruby podatkowej popyt za marką wzrósł dwukrotnie, nie uzasadnia to jeszcze stabilizacji, gdyż równocześnie podaż marek wzrosła przeszło 3-krotnie. Stabilizację utrzymuje ta wielka moc, jaką stanowi wiara we własne siły.

Rząd obecny zdaje sobie z tego sprawę, że wielka siłą, którą zaprzągł do pracy sanacyjnej jest powszechna wiara kraju w dzieło sanacji. Jest to wielką zasługą rządu, ale równocześnie kryje w sobie niebezpieczeństwo na przyszłość. Wiara bowiem jest czynnikiem o zmiennem obliczu. Toteż rząd stara się wszelkimi siłami wiarę tę podeprzeć i umocnić. Podobnie, jak dekret o wstrzymaniu druku marek polskich, tak i projekt waloryzacji marki przedłożony ostatnio Radzie finansowej miał ten właśnie cel na oku. Rząd chciał rodzące się obecnie zaufanie do marki oprzeć na czynniku realnym, t. j. na ustawowym kursie złotowym.

Waloryzacja marki przywróciłaby marce polskiej wartość nominalną, którą straciła przez przepisy waloryzacyjne ostatniej doby. Marka polska jest tylko środkiem obiegowym pozbawionym wartości nominalnej, to jest zdolności zwalniania od zobowiązań publicznych i prywatno-prawnych w relacji imiennej. Waloryzacja marki oznaczałaby ustalenie jej kursu ustawowego bądź w przyszłych złotych Banku Polskiego, bądź we frankach złotych.

Waloryzacja marki przywróciłaby jej t. zw. wartość nominalną i zniosłaby automatycznie waloryzację podatków i opłat oraz zobowiązań prywatno-prawnych. Jeżeli państwo ustali wartość marki w stosunku np. 1,800.000 mkp. do 1 franka złotego tem samem zobowiązuje się przyjmować marki polskie po tym kursie przy pobieraniu opłat, ceł i podatków, również i podatku majątkowego. To samo dotyczyłoby zobowiązań prywatno-prawnych opiewających na franki złote. Przez ustalenie kursu marki w stosunku do franka złotego utraciłyby moc wszelkie przepisy waloryzacyjne i wrócilibyśmy do stanu przedwaloryzacyjnego. Waloryzacja marki przekreśliłaby waloryzację podatków i zobowiązań prywatno-prawnych, podobnie, jak znak ujemny znosi znak dodatni.

Projekt rządu był więc daleko idący i oznaczał radykalny zwrot w dotychczasowym systemie. — Rząd bowiem do ostatniej chwili przeprowadzał konsekwentną waloryzację na całej powierzchni życia gospodarczego odbierając marce resztki jej samoistnej wartości nominalnej. Nie zdążywszy roboty tej przeprowadzić do końca występuje przed Radą finansową z projektem zniesienia wszystkich tych przepisów drogą waloryzacji marki. Byłaby to robota Penelopy.

Myśl tak szybkiego zlikwidowania systemu waloryzacyjnego jest dowodem nietylko wielkiego optymizmu sfer rządzących, ale także i zwyciężenia poglądu — którego broniła wytrwale szkoła krakowska — że sanacja nie da się przeprowadzić bez trwałej stabilizacji waluty. Stabilizacja jest tą podstawą, od której rozpocząć można wszelką na dłuższą metę zakrojoną akcję sanacyjną. Jeden silniejszy spadek marki pozbawić nas może wszelkich korzyści uzyskanych w okresie sanacyjnym i może znów wprowadzić w ruch fatalne koło rozpędowe inflacji, rozsadzające wszelkie plany i zamierzenia.

To jest zasadnicza prawda, która winna być zrozumianą i stosowaną. **Dr. Ferdynand Zweig.**

Giełda wobec stabilizacji marki

Kraków, 15 lutego.

Stabilizacja marki polskiej, jakiej obecnie jesteśmy świadkami, sprowadziła, jak wiadomo — szereg poważnych zmian w życiu gospodarczem. Niema dziedziny, w którejby ten fakt nie odbił się silnie, i nie wstrząsnął jej podstawami.

Jednak może najsilniej zareagowała na to, jak zwykle zresztą w podobnych wypadkach — giełda. Powiedzieć można, że równie silnie, jak szybko. Już bowiem w połowie stycznia zaczęło się wprawdzie stopniowe, ale stałe wycofywanie się z interesó wakcyjnych, a po części także i walutowych, gdyż słusznie przewidywano nadchodzący koniec spadku marki polskiej. Wielu jednak nie mogło pogodzić się z myślą, że ten spadek marki, który tak długo dawał wszystkim ogromne zyski, da się wogóle i w tym czasie zahamować. Poprostu nie wierzyli w skuteczność rozpoczętej akcji sanacyjnej rządu.

Zatem nie od tych ostatnich, ale od grona ludzi dobrze orjentujących się w sytuacji wyszła inicjatywa giełdowej gry na zniżkę. Spoczywała ona głównie w ręku trzech instytucji finansowych. Rzucano pozycjami akcji w transakcjach kasowych, a przedewszystkiem terminowych, wiedząc, że każdy dzień następny musi przynieść dalszą zniżkę kursów, a w okresie terminu zejdą do śmiesznie niskich cen — że jest to niemal jedyna sposobność większego zarobku przed obecnym okresem stagnacji.

Pamiętne ultimo stycznia przeszło bardzo ciężko. Straty, które dla Krakowa szacowano na parę biljonów, poszły do kieszeni zwycięskich zniżkowców. Dolar, którym robiono na koniec stycznia po 20 do 25 miljonów, stanął na poziomie poniżej 10 miljonów; zaufanie do walut obcych zmalało bardzo znacznie i nagle wszyscy zwrócili się do naszej biednej marki polskiej. Ten zdawało się pomiatany i tylko przez wszystkich wyrzucany środek płatniczy, zyskuje wiarę społeczeństwa, którego się parę miesięcy temu prawie że wyparło.

Na tle wzrostu zaufania do marki polskiej, a tem samem podrożenia, znajdzie zupełne wytłumaczenie obecny ruch giełdowy. Kursa walorów (tak akcji jak i walut) prawie stabilizowane, co powoduje stale słabe zainteresowanie; frekwencja zebrań także się zmniejszyła. Ilość tranzakcji spadła o 50 prc., podobnie suma obrotów lub jeszcze silniej, które prawdopodobnie a la longue dalszemu ulegną obniżeniu.

Widać więc jasno, że wobec zmienionych warunków, interesy giełdowe muszą mieć dziś inny charakter, niż dotąd. Banki pracują na drobną ilość punktów i na prowizję, zadawalają się każdym nawet małym zyskiem, a na czoło interesów wysuwa się przy obecnym braku gotówki interes kredytowy. Tranzakcje terminowe, które na 3 do 5 tygodni dają 5—20 prc. zysku uważa się za doskonałe. Dlatego też można się spodziewać dalszej realizacji walorów dla uzyskania gotówki, tego jedynego poszukiwanego dziś towaru, naturalnie o ile nie zajdzie zmiana w utrzymaniu stabilizacji marki.

Przecież coraz więcej rozpowszechnia się przekonanie, że ani waluty ani akcje obecnie się nie opłacają — zatem jedyną rzeczą jest dążyć do zwiększenia szybkości obrotów, do uzyskania jak największej sprężystości rynku pieniężnego, wobec małej ich ilości obiegowej.

W tym też duchu zapewne mają się podobno banki krakowskie zwrócić do pewnych czynników o pośredniczenie i ułatwienie w udzielaniu sobie pożyczek i wyzyskiwaniu przytem każdej wolnej ilość marek polskich. Przypuszczać należy, że w tej ważnej sprawie już w niedługim czasie dojdzie do porozumienia. **J. G.**

Położenie gospodarcze Polski w oświetleniu p. Hilton Younga

We wczorajszym artykule wstępnym nasz korespondent warszawski omówił wprawdzie i ocenił w ogólnych zarysach złożony drowi Grabskiemu operat komandora Younga o gospodarczem położeniu Polski, to jednak dokument ten ma takie znaczenie, że wydaj się potrzebnem zaznajomić szersze sfery społeczne z jego treścią w obszerniejszym wyciągu.

Z tego względu takie obszerne streszczenie rzeczonego memorjału zamieścimy tutaj w kilku artykułach.

A. POŁOŻENIE FINANSOWE.
Ogólne warunki.

Obecne trudności Polski wynikają z następujących przyczyn:

1) zniszczenia wojennego i wywołanej wojną dezorganizacji,

2) z podziału Polski w dobie niewoli na trzy części, który zaszczepił społeczeństwu różne systemy ustawodawcze i administracyjne i nie pozwolił na rozwój zgodny z duchem polskiego narodu. Trza było wszystko budować bez podstaw z obecnych materjałów. Między innemi skutkiem tego brakło Polsce doświadczonych urzędników. — „Polskę rzucono na głębię, by ją nauczyć pływać“.

Niedomagania te są szczególnie dotkliwe w dziedzinie finansów. Dobre funkcjonowanie systemu skarbowego zależy od trzech przyczyn: a) ludność musi być przyzwyczajona do systemu podatków, a Polska miała trzy, a nawet cztery systemy skarbowe, których unifikacja jest trudna; b) zależy od poczucia odpowiedzialności u społeczeństwa w stosunku do Skarbu, a tymczasem ludność Polski — przez cztery pokolenia ze słusznością patrzyła na poborcę podatkowego jako na ajenta obcej i znienawidzonej władzy, przed którym wymigać się było patrjotycznym obowiązkiem; a zwyczaju nabytego przez cztery pokolenia nie można się oduczyć jednego dnia; c) zależy od doświadczenia i przygotowania urzędników skarbowych, których Polska miała mało, w dodatku, niedostatecznie płatnych.

Dołączają się do tego trudności ekonomiczne,

utrata dawnych rynków a brak nowych. System kolejowy jest złożony z trzech części, nieprzystosowanych do dzisiejszych warunków i nie skoordynowanych z sobą. Szczególnie silną jest potrzeba odpowiedniego połączenia Górnego Śląska z resztą państwa.

Te przyczyny są w znacznej części odpowiedzialne za trudności finansowe, które Polska musi zwalczyć. Gdy je przezwycięży, dokona większego dzieła, niż jakiekolwiek inne nowe państwo. — Zwrócono jeszcze uwagę na jedną przyczynę kłopotów finansowych, czego pan Young nie wypowiada jako swoje osobiste zdanie: oto Polska, przez nadmierny optymizm, zbyt szybko szła po drodze odbudowy i reform, co wzmogło ogromnie ciężary finansowe państwa.

Z drugiej strony Polska ma pewne szczególnie pomyślne warunki, które ułatwią wybrnięcie z trudności. „Jej terytorjum jest bogate we wszystkie zasoby naturalne. Ma nieporównany system naturalny dróg wodnych. Ma złoża węglowe jedne z najważniejszych w Europie. Ma znaczne bogactwa mineralne, a możliwości rozwoju pól naftowych w Galicji nie są jeszcze w pełni wyzyskane. Ma ziemię o znacznej urodzajności, uprawianą przez chłopów o nieprześcignionej pracowitości (industry). Wielkie obszary nadają się szczególnie do uprawy cukru, którego produkcja jest zazwyczaj najbardziej lukratywną, a cukrownie są dobrze wyekwipowane. Ma lasy, które ze względu na ich obszar nie ustępują niczemu w wartości". Na tych podstawach zbudowano przemysł. Głównem źródłem dochodu jest rolnictwo, ale Polska pod względem przemysłowym jest wysoce rozwinięta i może się dalej rozwijać; to ma największe znaczenie dla finansów państwa.

Mając takie zasoby, naród, który chce wyjść z trudności finansowych, nie podejmuje się ekonomicznej niemożliwości. „Śmiem twierdzić bez wahania, że gdy mgły finansowego zamieszania rozproszą się pod tchnieniem reformy, stanie się jasnem, że kraj nietylko jest zdolnym do tego, by związać koniec z końcem, lecz że jest bogatym krajem. Jest tu bogactwo, bogactwo naturalne, bogactwo zorganizowanego przemysłu i bogactwo, które tkwi w charakterze pracowitego i uzdolnionego ludu". Trzeba dążyć tylko do usunięcia przeszkód ustawodawczych i administracyjnych, które stoją na drodze prawidłowemu rozwojowi.

Dodać jeszcze warto jeden czynnik: możność utrzymania się kraju przez własną produkcję z punktu widzenia handlu zagranicznego. Handel zagraniczny Polski już spełnia warunki istotne zarówno dla zdrowia ekonomicznego narodu, jak i dla stałości waluty polskiej. Jeżeli waluta jest niestała, nie jest winien temu bilans handlowy.

Dwie jeszcze okoliczności wyróżniają Polskę korzystnie od krajów, które znajdują się w podobnych trudnościach: Polska ma mały dług państwowy i nie ma ciężaru odszkodowań.

Obecne warunki finansowe.

P. Hilton Young charakteryzuje dalej spadek kursu marki polskiej i ujemne objawy, towarzyszące inflacji: wzrost drożyzny, ostrzejszy w ostatnich czasach, kłopoty ludzi, żyjących ze stałych dochodów, straty wierzycieli, mających wierzytelności w markach polskich, zatargi społeczne, wywołane deprecjacją dochodów. Nawet ludność rolnicza nie uniknęła złych skutków tego stanu bo i jej oszczędności zmalały. Jest brak pieniędzy w kraju, brak środków obrotowych, na co nie poradzą nowe emisje marek. Wpływa to tamująco na życie gospodarcze. Jest brak kredytu, bo nikt nie chce pożyczki w markach polskich. — „PKKP. stała się faktycznie jedynem źródłem kredytu, a przemysł i handel Polski jest finansowany z kredytu, dostarczonego przez rząd. Nie trzeba podkreślać, jak szkodliwe są konsekwencje tego stanu rzeczy". Państwo nie jest w stanie udzielać kredytu w racjonalny sposób.

Konsekwencją deprecjacji jest dalej „ucieczka od marki", brak wszelkiego zaufania do niej, poszukiwanie innych lokat: towarów, akcyj, walut, szczególnie dolarów. Brak zaufania do marki ma także konsekwencje moralne, od prawidłowej produkcji zwracają się ludzie ku spekulacji, następuje zanik oszczędności, szerzy się rozrzutność.

OSTATNI TERMIN SUBSKRYPCJI. 16 lutego: Krośnieńska Nafta i Gaz Ziemny. Za 1 starą 5 nowych akcyj po mkp. 7000 Subskrypcja w Banku Handlowym, Kraków, Pałac Spiski, II p.

ZESPÓŁ FABRYK W POLSCE. (Mor). Celem skoordynowania wywozu zapałek tak na Bałkan, jak i do krajów zachodnich i przeciwstawić się tu trustowi szwedzkiemu, polski przemysł zapałczany dąży do sworzenia zespołu, któryby mógł sprostać zadaniu i przystosować się do potrzeb zagranicznych rynków. Zespół objął następujące fabryki Ska Akc. „Błonie", „Mszczonów", W. Nowakowski i P. Czerski oraz Wielkopolska Fabryka zapałek Tow. Akc. Braci Stabrowskich w Poznaniu. Fabryki te zatrudniają łącznie 1,700 robotników, produkując 80.000 skrzyń. Eksportują one do Anglji, Danji i Holandji tj. około 50 prc. produkcji, a ponadto otrzymały na okres 6-miesięczny dostawy zapałek dla monopolu rumuńskiego, wynoszące połowę zapotrzebowania.

(r) **SPÓŁDZIELNIE KREDYTOWE.** W Warszawie odbyło się walne zgromadzenie polskiego Związku rewizyjnego spółdzielni kredytowych, zwołane celem połączenia patronackich naczelnych instytucji spółdzielczych, pracujących w 3-ch byłych zaborach. Wynikiem obrad było zamiana Związku rewizyjnego na „Związek rewizyjny spółdzielni polskich" z siedzibą w Warszawie. Związek rewizyjny stał się centralnym związkiem dla 3 związków patronackich, a to: polskiego związku rewizyjnego spółdzielni kredytowych w Warszawie, **Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie** i Związku spółdzielni zarobkowych i gospodarczych w Poznaniu. Każdy z dotychczas działających związków ma przyznaną szeroką autonomję.

Prezydjum rady nowopowstałego związku stanowią dr Marczewski z Częstochowy jako prezes i Trawiński z Łowicza jako wiceprezes. Do zarządu został powołany A. Kleniewski jako dyrektor i jako wiceprezes J. Szmyd.

Rezolucja nowopowstałego Związku wzywa wszystkie spółdzielnie do współpracy we wszystkich poczynaniach rządu w dziedzinie naprawy skarbu i **licznego nabywania na własny rachunek i rozsprzedaży akcji Banku Polskiego.**

Dotychczasowy organ „Poradnik spółdzielni kredytowych" wydawany przez Związek rewizyjny spółdzielni w Warszawie i Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie przestaje wychodzić. Natomiast „Poradnik spółdzielni" wydawany w Poznaniu, zostaje organem wspólnym dla trzech zjednoczonych związków.

POCIESZAJĄCA WIADOMOŚĆ DLA ROLNICTWA. (Mor.). Z wiosną otrzymają już rolnicy nasi z państwowych zakładów w Chorzowie saletrę chilijską wapniową i amonową. Poza tem podjęta będzie produkcja kwasu azotowego, skroplonego amoniaku, tlenu azotu t. j. artykułów cieszących się na zagranicznych rynkach handlowych. Wyrabiać będzie się również karbit.

BUDOWA WAGONÓW W POLSCE. (Mor.). Polska posiada 6 fabryk wagonów, a mianowicie zakłady w Ostrowiu Wielkopolskim i w Hucie Królewskiej na Górnym Śląsku, posiadającej własne huty i walcownie jak również nowocześnie urządzone kuźnie, wykonujące wszystkie potrzebne żelazne części składowe wagonów. Fabryki Cegielskiego w Poznaniu, Lilpop - Rau - Lewenstein w Warszawie sprowadzały w surowym stanie części składowe, które w zakładach swych wykańczały, zaś fabryka sanocka, należąca do grupy Zieleniewskiego, jak również „Wagon" w Ostrowiu ograniczały się do montowania. O eksporcie wagonów z Polski zadecydują ustalenie ich stosunku do hut„ gdyż chcąc konkurować z zagranicą, żądać muszą fabryki wagonów pewnych ulg w cenach płaconych za żelazo.

STINES ZAKUPUJE POLSKIE MŁYNY. (Mor.). Taką wiadomość przynosi warszawski „Przegląd Przemysłowo - Handlowy" nadmieniając, że młyny małopolskie zaopatrują w mąkę Górny Śląsk i przy wzorowym urządzeniu pracują taniej niż młyny w Wielkopolsce i b. Kongresówce.

POŁĄCZENIE TRAMWAJOWE GDAŃSKA Z MALBORGIEM (Mor). Do dotychczasowych połączeń, łączących Gdańsk z Niemcami za pomocą komunikacji lotniczej Berlin—Gdańsk i morskiej Gdańsk—Elbląg—Malborg, względnie Szczecin — Gdańsk — Królewiec postanowiono stworzyć nową komunikację Gdańska z Malborgiem linją tramwajową. Linja ta omijać będzie zupełnie polskie terytorjum i tworzyć będzie bezpośrednie połączenie z Prusami Wschodnimi i w tranzytowych pociągach z Niemcami, omijając zupełnie polską kontrolę. „Deutsche Algemeine Zeitung", organ Stinnesa podnosi z wielkim zadowoleniem stworzenie tego połączenia, oceniając jego doniosłe znaczenie.

(r) **UKONSTYTUOWANIE SIĘ GDAŃSKIEGO BANKU EMISYJNEGO** odbyło się w zeszłym tygodniu. Ze strony banków polskich do rady nadzorczej wybrani zostali dr Kęcki, dyrektor filji gdańskiego Banku Kwilecki, Potocki i Ska w Poznaniu, Weyers, dyrektor filji gdańskiej Polskiego Banku Przemysłowego w Krakowie, Mrozowski, dyrektor filji Banku Przemysłowców w Poznaniu, Krzysztoforski, dyrektor filji Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie, baron Dangiel, dyrektor centrali Banku Handlowego w Warszawie. Członkiem zarządu Banku został dr Brzeski, dyrektor oddziału gdańskiego Banku Związku Spółek Zarobkowych (jeden z trzech członków zarządu Banku Gdańskiego). Zastępcą członka zarządu został Barański, dyrektor filji gdańskiej Banku Handlowego w Warszawie.

ROZWÓJ KOOPERATYW W BUŁGARJI (AW). Bułgarja wykazuje znaczne rezultaty pracy na polu kooperatywy. Istnieje już tam obecnie 905 towarzystw, liczących 112.185 członków, co wraz z rodzinami wynosi 702.278 ludzi. Własny kapitał wynosi 726 miljonów lew. Wkładki członków 1139 miljonów, długi 41 miljonów. Bułgarja bardzo szybko rozwija się gospodarczo.

(r) **EKSPORT ROSYJSKIEGO ZBOŻA DO CZECH.** W ostatnich czasach wzmógł się znacznie eksport zboża rosyjskiego do Czech. Wskutek dużego dowozu ceny zboża czechosłowackiego znacznie obniżyły się.

Ceny ziemiopłodów

Warszawa, 14. 2. Tranzakcje na giełdzie (w nawiasach ilość tonn) w milj. Mp za 100 kg netto. Franco stacja załad.: żyto kongresowe 116/117 f. (125) 19, — poznańskie 116/117 f. (100) 19, — kongresowe 118 f. (15) 24, — 117/118 f. (25) 24, owies kongresowy jednolity (35) 24.5, jęczmień poznański (25) 24, mąka żytnia 70% poznańska (90) 38, groch polny średni gat. 35. Franco Warszawa: mąka żytnia 70% kongresowa (50) 40. Podaż duża, obroty znaczne, usposobienie ożywione.

Gdańsk, 14. 2. Not. urzęd. Pszenica 10.50—11.00, żyto 6.40—6.50, jęczmień 6.90—7.00, owies 6.40, groch pastewny 8.50, peluszka 8.50, wyka 7.50 — 8.00. Komisja notowań przy Gdańskiej Izbie Handlowej zdecydowała rozpocząć oprócz notowania zboża również i notowania grochu, bobu polnego, wyki i t. d. Komisja nazywać się będzie odtąd Komisją Notowań Izby Handlowej dla stwierdzenia cen zboża i strączkowych. Notowania nieoficjalne bez zmiany.

Giełda poznańska

Poznań, 14 lutego. Za 100 MP. nominalnie (w tysiącach marek polskich).

B. Kwilecki	830	Iskra	750-700
B. Przemysł.		Lubań	19750
Bank zw. sp. zar.	2000-2100	Roman May	9200-9500
P. Bank Ziemian	250	Marynin	160-150
P. Bank Handl.	800	Młyn Ziemiański	450
Arkona	500	Płótno	210-220
Barcikowski	170	Pap. Bydgoszcz	
Brow Krotosz.	1000-900	Pneumatyk	50
Cegielski	270-290	Poz. Sp. Drzew.	500-530
Centrala Rol.	100-110	Tkanina	150
Centrala Skór.	780-800	Unja	2400-2500
C. Hartwig	300	Wagon Ostrowo	1000
Hartwig Kantor.	1300-1250	Wisła-Bydgoszcz	4000
Hurt. Sp. Spoż.		Włókno	
Hurtownia Zw.	40-35	Wyt. Chemiczna	140-145
Herzfeld Victorius	1825	Zj. Br. Grodz.	540-575

GIEŁDA LWOWSKA

Lwów, 14 lutego. — Bank Związkowy 375—400, B. Hipoteczny 3500—3550—3475, B. Małopolski 2700, B. Ziemski Kredytowy 425, B. Przemysłowy 2200—2225—2250, B. Ziemski Kredytowy 1325—1300—1330, Browary Lwowskie 31500—31300—30500, Chodorów 24600—24000—24500, Chybie 50000—50500—51000, drobne 65500—56000, Ćmielów 8300—8100—8000, Gafota 500, Cegielski 2750—2700—2800—2825, Karpalit 4200—4175, Niemojowski 2700—2600—2625, Oikos 21000—20500—21000, Parowóz 2100—2000—2025, Pezet 950—930, Polska Nafta 2100—2150, Polskie T. Bud. 650, Rakszawa 15000, Siersza Elektryczna 26500, Zieleniewski 48500—49000.

Akcje nieoficjalne:

Akumulator 4200, Azot 2500, B. Ziemian 250, Czechowice 850, Elektr. na Sanie 850, Gazy Zachodnie 42000—41700, drobne 43000, Gazy Wschodnie 81000 do 80000—79000, Jaworzno 124000, drobne 134000, Gazolina 5550—5200, Gazociągi 875, Lesienice 10500, Lechita 500, Olkusz 4200—4100—4450, Przeworsk 1300000, Radziwiłł 16500, Rolindustria 1450. Przem. Terpent w Pol. 1300, Nitrat 1200.

GIEŁDA KRAKOWSKA

Kraków, 15 lutego 1924

AKCJE	Transakcje w tysiącach marek	
	dziś	14/II.
P. T. H. I—V.	2100—2025	2200—2250
„Impex"	120—115	125—130
„Pharma" (B. Jawornicki)	2500—2400	2800—2850
Bracia Rolniccy I i II em.		
„Polski Gloo"	450—400	
C. Hartwig, Poznań		
Żegluga Polska	550—500	500—550
Zieleniewski I—IV em.	46500—46000	48250—48500
Warsz. Parowozy I—III em.	1950—1800	1975—20.0
Cegielski, Poznań I—IX	3000—28.0	2925—3000
„Potęga" Tow. huty żel.		
„Lemesz"		
„Trzebinia" I—IV em.	3350—3150	3200—3550
„Pocisk"	5000	5100
Automotor		
Portland-Cem. Szczakowa		
Górka	825.0—81500	83000—84000
Siersza	26000—25750	26750—27000
Tepege	11900—11750	11500—12000
Polska Nafta	2275—2150	2340—2375
Oikos		
„Po.ucie" Naft. S.A. I em.	1700—1600	1750
Pezet		
Strug	7700—7500	7800—7900
Synd\ykat Kosz.. Kraków	925—900	900—9.5
Tłuszcze Trzebinia	19000	18500—19000
„Krakus"	7000	7000—7200
Porcelana Cmielów	8600—8450	8350—8500
Fabr. cukr. w Chodorowie	24500—23900	24500—25500
Elektr. Siersza I—IV em.	1750—1725	1700
Zakłady przem. „Ryngraf"	1700	
S. W. Niemojowski	2500	2600—2650
Fabr. kap. w Myślenicach	700	
Bank Przemysłowy I-VIII	2275—2100	2250—2350
Bank Hipoteczny	3200	3300—3400
Bank Małopolski		2800—2900
Ziemski Bank Kredyt.	1525—1400	1550—1650
Powszechny Bank Kredyt.	450	450
Akc. bank Związkowy I-IX		
Bank Komercjalny I—IV	500	
Bank Kred. w Warszawie		
Bank Zw. Spółek Zarob.	21000—21500	19000—21000
Bank Zachodni		
Rohn Zieliński	1800	
A. Piasecki	5100	5000
„Agrochemja"		
„Teropol"		
„Polski Lloyd"		
„Kabel"		
Gazy		
Garbarnia		
Chybie	50000—44000	48000—51500
Orthwein i Karasiński	16.0—1600	
Azot	2000	2200—2250

Kraków, 15 lutego. Tydzień giełdowy zakończył się w nastroju niekorzystnym. Zupełna apatja i brak najmniejszych nawet zleceń kupna spowodowały dzisiaj nawet znaczne obniżenie się kursów. Przyczyn obecnego stanu rzeczy szukać należy prawie wyłącznie w dotkliwym braku gotówki, przy równoczesnej konieczności uzyskania większych kwot na spłatę drugiej zaliczki podatku majątkowego i podatku dochodowego. Przeważna część zleceń sprzedaży akcyj pochodzi od klientów którzy równocześnie polecają zakupno bonów podatkowych.

Na giełdzie pieniężnej sytuacja prawie bez zmiany.

AKCJE NA POGIEŁDZIE

Jaworzno dr. 128.000—129.000, po 25 sztuk 120,000, Gazy wschodnie 75,000, Nitrat 1500—1100, Len 4900—4950, Węglówki 195—190, Lokomotywy 4000—3750, Nafta Krosno 16—14,000—15,000, Szkło Krosno 6,500 płacono, Glorja 1200 towar, Elektrownia na Sanie 770—800, Nobell 6300—6600, Bank kredytu polskiego 5000.

WALUTY I DEWIZY W OBROTACH BANKOWYCH

Waluty: Dolary 9,380, fr. francuskie 418.

Czeki: Nowy Jork 9,375—9,400, Londyn 40,800 do 40,500, Paryż 440, Zurych 1640—1635—1625. Wiedeń 132—133, Praga 270.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 15 lutego. (Cyfry w tysiącach).

Bank Handlowy 29—28000.
Bank dla Handlu i Przem. 4750—5000.
Bank Kredytowy Warsz. 1000.
Bank Przemysł. 2450—2400.
Bank Zachodni 8250—8750—8700.
Bank Zw. Sp. Zar. w Poznaniu 23—25.000.
Kijewski i Scholtze 15—17—16.750.
Cukrownia Chodorów 24—23.000.
Cukrownia Czersk 3—2550—2750.
Warsz. T. Kop. Węgla I 19— II 19.750— III 21.000 do IV 22 —dr. 23.000.
Cegielski 2800—2700—2800.
Lilpop Rau i Ska 3200—2975—3000.
Modrzejewskie zakł. 40—42500—42000.
Norblin 3—2900.
Ostrowieckie zakł. 40—39—40,000.
Rohn, Zieliński i Ska 1800— IV 1600.
Fitzner i Gamper 27—29,750—29,500.
Starachowice 16.250—16.200.
„Trzebinia 3400—3900.
Ursus 5450—5250—5350.
Pocisk 5250—5800.
Parowozy 1900.
Zieleniewski 45—47.000.
Zawiercie 1,500.000.
Żyrardów 1,125—1,200—1,175.000.
War. Tow. Transp. i Żegl. 575.
Polbal 525.
Ćmielów 8500—8300.
Elektryczność 7500—8—7850.
Haberbusch i Schiele 17—16.500—16.700.
Spirytus II. 7000 — III. 8500—8000. dr. 9500.
Polska Nafta 2200.
Bracia Nobel 5800—5750.
Eksp. Soli Potasowych 30—31—30.750.
Marynin 6300.

Warszawska giełda pieniężna

Warszawa, 15 lutego. (Cyfry w tysiącach): Nowy Jork 9,350—9,300. Londyn 40,350—39,850. Paryż 413[illegible]. Wiedeń 131.75—131. Praga 268—266. Włochy 404$\frac{3}{4}$. Szwajcarja 1,627—1,616$\frac{1}{2}$—1,618$\frac{1}{2}$. Holandja 3,500—3,480. Frank złoty 1,800. Bony złote 1,350—1,400. Miljonówka 750. Pożyczka złota 14—14.250—14,150. Pożyczka dolarowa 6—6.100.

Tendencja bez zmiany.

Dzisiejsza giełda w Zurychu

Zurych, 15 lutego, otwarcie giełdy. Nowy-Jork 5.74$\frac{3}{4}$. Londyn 24.75. Paryż 25.37. Wiedeń 0.81. Praga 16.77$\frac{1}{4}$. Włochy 25.30 Belgja 21.92. Budapeszt 202$\frac{1}{2}$. Helsingfors —. Sofja 432$\frac{1}{2}$. Holandja 215. Christjanja 77$\frac{1}{4}$. Kopenhaga 91. Stokholm —.—. Hiszpanja ——. Bukareszt 295. Berlin 128$\frac{1}{2}$. Belgrad —. Konstantynopol —.

Dzisiejsza giełda wiedeńska

Wiedeń, 15 lutego. Notowania oficjalne.

Bank Małopolski 190.000.
Gal. Bank Hipoteczny 267.000.
Kolej północna 1,610.000.
Cement Szczakowa 132.000.
Browary Lwowskie 260.000.
Prager Eisen 1,890.000.
Siersza, Zakłady Górnicze 192.000.
Silesia 63.000.
Zieleniewski 360.000.
Fanto 3,240.000.
Gal. Karpaty 425.100.
Gal. Nafta 530.000.
Lumen 54.000.
Schodnica 1,080.000.
Rakszawa 110.000.
Cement Goleszów 226.500.
Alpine Montan 663.000.
Huta Poldi 803.000
Iriag 255.000.
Mraźnica 175.000.
Tepege 91.000.

Tendencja słabsza.

KALENDARZYK GIEŁDOWY

NOWE EMISJE.

„Olkusz" Fabryka Naczyń Fajansowych S. A. w Olkuszu powiększa kapitał akc. o mkp. 504 miljony — 504.000 sztuk akcyj III emisji tj. do mkp. 1,008 miljonów. Za 1 starą jedna nowa akcja po kursie zł. 1.10, płatne w markach polskich po kursie franka złotego obliczeniowego w dniu wpłaty. Subskrypcja do **10 marca br.** w Ziemskim Banku Kredytowym **w Krakowie**, Lwowie i Warszawie.

Ostatnie telegramy

z 15 lutego 1924

Przyjazd ministrów Estonji i Łotwy do Warszawy

PIERWSZY DZIEŃ POBYTU.

Warszawa, (Tel. wł.) Dzisiaj rano przybyli do Warszawy ministrowie spraw zagran. Łotwy i Estonji, panowie **Seja** i **Ackel**. Na dworcu przywitali gości reprezentanci władz polskich i wojska. Ministrowie udali się do Prezydjum Rady ministrów, gdzie na czas pobytu w Warszawie zamieszkają.

O godzinie 10 rano przyjął ministrów premjer Dr **Grabski**, o godzinie 11 zostali przyjęci przez ministra **Zamoyskiego**. O godzinie 12 obaj ministrowie przyjęli przedstawicieli prasy polskiej.

W południe wydaje na cześć gości bałt. śniadanie min. **Zamoyski**. Po południu zostaną panowie **Ackel** i **Seja** przyjęci przez pana prezydenta Rzeczypospolitej w Belwederze.

Min. Zamoyski składa wizyty naczelnym redaktorom

Warszawa, (tel. własny). Dzisiaj w godzinach przedpołudniowych złożył pan minister spr. zagr. Maurycy **Zamoyski** wizyty **redaktorom naczelnym dzienników warszawskich**.

Katastrofa kolejowa w Kanadzie

POCIĄG STACZA SIĘ DO RZEKI.

Londyn. (AW). Tutejsze pisma donoszą o katastrofie kolejowej, jaka wydarzyła się w **Kanadzie**. Wskutek zerwania szyn na moście koło **Chilliwack stoczył się jadący tamtędy pociąg osobowy do rzeki**. Dotychczas znanem jest, że ciężko rannych jest **około dwudziestu pięć osób**, natomiast niewia domą jest liczba zabitych.

Łunaczarskij posłem w Rzymie?

Medjolan. (AW). Według doniesień z Rzymu, przedstawiciel Sowietów **Jordański**, wręczył **Mussoliniemu** nowy memorjał Cziczerina. Jak podaje „Coriere della Sera" na ambasadora sowieckiego w Rzymie upatrzony jest znany komisarz oświatowy Łunaczarskij.

Budżet wojskowy Włoch

Rzym. (AW). Dziennik urzędowy publikuje dekret królewski, podwyższający budżet wojska i marynarki na okres rachunkowy 1923/1924 o **sto miljonów lirów**.

Ostatnie wiadomości gospodarcze

(r) **IMPORT BYDŁA RUMUŃSKIEGO DO POLSKI.** Rząd rumuński zezwolił na wywóz do Polski bydła rumuńskiego za opłatą wywozową 800 lei od sztuki.

(r) **ZNIŻKA OSOBOWYCH TARYF KOLEJOWYCH W SZWAJCARJI.** Cały szereg szwajcarskich towarzystw kolejowych obniżył taryfy osobowe o 20 prc. od 1 stycznia br. Powodem zniżki było poprawienie się sytuacji finansowej kolei szwajcarskich, jakkolwiek dochody nie dorównują jeszcze przedwojennym.

MONETY NIKLOWE W JUGOSŁAWJI. Jugosłowjańskie ministerjum skarbu zamierza wybić monety niklowe po pół i jednym dinarze i to w miejsce dotychczasowych banknotów.

(r) **POŻYCZKA JUGOSŁOWIAŃSKA WE FRANCJI** zaciągnięta w wysokości franków francuskich 300,000.000 — ma być w części użytą na rozbudowę kolei, poczt i telegrafów i na cele odbudowy. Większość pożyczki zostanie obróconą na uzupełnienie i powiększenie materjału wojennego. Pożyczka jest oprocentowaną na 5 procent rocznie. Czas trwania pożyczki wynosi 10 lat. Jako zabezpieczenie procentów służyć mają dochody monopolów i cła w Jugosławji. Projekt zaciągnięcia został uchwalony przez parlament jugosłowiański.

DOCHODY NIEMIECKICH KOLEI. W grudniu z. r. dochód niemieckich kolei wynosił marek złotych 214.86 miljonów. W porównaniu z listopadem wzrósł o 24.02 miljony marek złotych.

PRODUKCJA AMERYKAŃSKICH HUT ŻELAZNYCH (Mor.). Roczna produkcja odlewni amerykańskich wynosi w r. w r. 1923 — 34.000.000 tonn.

Odpowiedzialny redaktor: **Bolesław Raczyński**
Wydawnictwo „Kurjera Wieczornego"
Z Drukarni Ludowej w Krakowie. (Telefon 1310)